

Olivier Micol

Bruxelles, 14 aprilie 2020

Şef de unitate Comisia Europeană
DG Justiție și Consumatori
Unitatea C.3 – Protecția datelor
Belgia

Ref: OUT2020-0028

Stimate domnule Micol,

Vă mulțumim că ați contactat Comitetul European pentru Protecția Datelor (CEPD) și ne-ați cerut sfatul cu privire la proiectul de Orientări privind aplicațiile care sprijină lupta împotriva pandemiei de COVID-19. CEPD a dorit într-adevăr să ia rapid poziție cu privire la această chestiune prin publicarea unei declarații în data de 19 martie și intenționează să ofere, săptămâna viitoare, orientări suplimentare privind urmărirea contactelor, cercetarea științifică și munca la distanță. Unele autorități naționale de supraveghere lucrează, de asemenea, în prezent la elaborarea unor orientări la nivel național care să ofere consiliere guvernelor și operatorilor din domeniul telecomunicațiilor cu privire la cel mai adecvat mod de a respecta normele privind protecția datelor. CEPD salută inițiativa Comisiei de a dezvolta o abordare paneuropeană și coordonată, în cadrul căreia aplicațiile mobile pot fi una dintre măsurile propuse persoanelor ca mijloc de combatere a pandemiei. CEPD a afirmat în repetate rânduri că aplicarea principiilor de protecție a datelor și respectarea drepturilor și libertăților fundamentale reprezintă nu numai o obligație legală, ci și o cerință care trebuie îndeplinită pentru a consolida eficacitatea oricăror inițiative bazate pe date în a combate răspândirea virusului care provoacă COVID-19 și în a oferi informații pe care să se întemeieze adoptarea strategiilor de relaxare a măsurilor de distanțare socială.

CEPD recunoaște că în chestiunea de față nu se poate aplica o soluție unică și că opțiunile disponibile impun luarea în considerare a mai multor factori, inclusiv a faptului că pot exista consecințe asupra sănătății oamenilor. Acesta este motivul pentru care soluțiile tehnice avute în vedere trebuie examinate în detaliu, pentru fiecare caz în parte. În plus, CEPD consideră că este un pas în direcția bună să se sublinieze că este imperios să existe consultări cu autoritățile pentru protecția datelor astfel încât să se garanteze legalitatea prelucrării datelor cu caracter personal și respectarea drepturilor persoanelor, astfel cum se prevede în legislația în acest domeniu.

Aplicațiile ar trebui dezvoltate într-un mod responsabil, iar toate mecanismele puse în aplicare pentru a se asigura respectarea protecției datelor începând cu momentul conceperii și în mod implicit ar trebui bazate pe o evaluare a impactului asupra protecției datelor. De asemenea, codul

sursă ar trebui să fie pus la dispoziția publicului în vederea unei analize critice cât mai largi din partea comunității științifice.

În această etapă și pe baza informațiilor furnizate de Comisie, CEPD nu se poate exprima decât în ceea ce privește obiectivul general al aplicațiilor avute în vedere, pentru a verifica dacă acestea sunt în concordanță cu principiile de protecție a datelor, și în ceea ce privește mecanismele la care vor putea recurge persoanele pentru a-și exercita drepturile și libertățile. Acționând astfel, CEPD consideră că serviciile Comisiei vor putea evidenția elemente pe care și-ar putea baza o analiză suplimentară astfel încât să ajusteze, după caz, opțiunile prezentate în document sau să exploreze noi opțiuni tehnice. În orice caz, CEPD va analiza în continuare această chestiune în viitoarele sale orientări.

În răspunsul de față, CEPD ar dori să abordeze în mod specific utilizarea aplicațiilor din perspectiva funcționalității lor de urmărire a contactelor și de avertizare, deoarece acestui aspect ar trebui să i se acorde o atenție sporită pentru a se reduce la minimum ingerințele în viața privată și a se permite în același timp prelucrarea datelor în scopul protejării sănătății publice.

În cazul în care se vor dovedi utile pentru punerea în aplicare a unei anumite politici de sănătate publică, aceste aplicații își vor putea atinge nivelul maxim de eficacitate numai dacă vor fi utilizate de cea mai mare parte a populației, într-un efort colectiv de combatere a virusului. Eventualele eterogenități funcționale, probleme de interoperabilitate sau chiar diferențe de utilizare a aplicației pot crea externalități negative pentru alte persoane, ceea ce ar genera o eficacitate redusă din punct de vedere sanitar. CEPD sprijină cu fermitate propunerea Comisiei ca aceste aplicații să fie utilizate pe bază voluntară, fiind o alegere care ar trebui făcută la nivel individual, ca dovadă a responsabilității colective. Ar trebui subliniat faptul că utilizarea voluntară este asociată cu încredere individuală, ceea ce ilustrează și mai mult importanța principiilor de protecție a datelor.

CEPD reamintește că simplul fapt că aplicațiile de urmărire a contactelor vor fi utilizate pe bază voluntară nu înseamnă că prelucrarea datelor cu caracter personal de către autoritățile publice se va întemeia în mod necesar pe consimțământ. Atunci când autoritățile publice furnizează un serviciu în baza unui mandat care le-a fost încredințat prin lege și în conformitate cu cerințele legale, temeiul juridic cel mai relevant pentru prelucrare pare a fi necesitatea îndeplinirii unei sarcini de interes public. Un temei juridic pentru utilizarea aplicațiilor l-ar putea constitui prevederile adoptate la nivel național de promovare a utilizării voluntare a aplicației fără consecințe negative pentru persoanele care vor decide să nu o folosească. Astfel de măsuri legislative nu ar trebui, prin urmare, să fie concepute ca un mijloc de presiune pentru a face obligatorie utilizarea aplicațiilor, iar persoanele ar trebui să fie libere să instaleze și să dezinstaleze aplicația. Aceste prevederi legislative ar putea fi însoțite, la nivel național, de activități de comunicare adecvate pentru a se promova aceste instrumente, precum și de campanii de sensibilizare și de asistență pentru minori, pentru persoanele cu handicap sau pentru cele cu un nivel de calificare ori de educație mai scăzut, astfel încât să se evite o adoptare fragmentată sau o situație neclară a evoluției epidemiei și eventuale polarizări în materie de sănătate. Lipsa datelor, cauzată de utilizarea neglijentă a aplicației de către utilizatori sau

chiar de probleme legate de bateria dispozitivului, poate submina în mod grav utilitatea publică globală a acestor instrumente.

Aplicațiile de urmărire a contactelor nu necesită urmărirea locației unui utilizator. Scopul lor nu este acela de a urmări deplasările persoanelor sau de a asigura respectarea măsurilor impuse. Funcția principală a acestor aplicații este de a descoperi evenimente (contacte cu persoane purtătoare ale virusului), care sunt doar susceptibile să se producă și, pentru majoritatea utilizatorilor, s-ar putea chiar să nu se producă, mai ales în faza de relaxare a măsurilor de distanțare socială. Colectarea de date privind deplasările unei persoane în contextul aplicațiilor de urmărire a contactelor ar încălca principiul reducerii la minimum a datelor. În plus, acest lucru ar crea riscuri majore în materie de securitate și de protecție a vieții private.

Autoritățile și oamenii de știință din domeniul sănătății sunt cei mai în măsură să identifice ce anume constituie un eveniment cu privire la care trebuie transmise date, dacă, unde și când se produce, după efectuarea unui test strict privind necesitatea colectării unor astfel de date impus de lege, și tot ei ar trebui să definească unele dintre cerințele funcționale ale aplicației. O altă chestiune pusă în discuție este stocarea unor astfel de evenimente. Sunt avute în vedere două opțiuni principale: stocarea datelor local, pe dispozitivele persoanelor, sau stocarea centralizată. CEPD este de părere că ambele pot fi opțiuni legitime, cu condiția să se adopte măsuri de securizare adecvate și să existe și alte entități care să poată îndeplini rolul de operator, în funcție de obiectivul final al aplicației (de exemplu, operatorul poate fi diferit, la fel cum și datele care se prelucrează pot fi diferite, în funcție de obiectiv: de a furniza informații colectate de aplicație sau de a contacta telefonic persoana, de pildă). În orice caz, CEPD dorește să sublinieze că soluția descentralizată este mai compatibilă cu principiul reducerii la minimum a datelor.

În cele din urmă, aceste aplicații nu sunt platforme sociale al căror scop este de a alimenta panica în rândul populației sau de a stigmatiza în vreun fel, ci instrumente care ar trebui să le permită cetățenilor să contribuie la efortul de combatere a virusului. După cum se prevede în proiectul de orientări, obiectivul unic al acestor instrumente este ca „*autoritățile din domeniul sănătății publice să identifice persoanele care s-au aflat în contact cu o persoană infectată cu COVID-19 și să le informeze cu privire la măsurile adecvate care vor trebui urmate, cum ar fi autocarantina, testarea rapidă sau obținerea de consiliere cu privire la ceea ce trebuie făcut în cazul apariției simptomelor*”. Calitatea datelor prelucrate este de o importanță capitală în aceste eforturi. Măsurile care trebuie luate pentru „*a identifica persoanele care au intrat în contact cu o persoană infectată cu COVID-19*” nu sunt nici ușor de luat și nici simplu de aplicat. Informarea unei persoane, prin intermediul unei notificări trimise de aplicație, se poate realiza în așa fel încât aplicația să prelucreze doar pseudonimi aleatorii. În plus, un mecanism ar trebui să garanteze că, atunci când o persoană este raportată în aplicație ca fiind diagnosticată pozitiv cu COVID-19, informațiile introduse în aplicație sunt corecte, întrucât această informație poate determina transmiterea de notificări unor alte persoane cu privire la faptul că acestea au fost expuse. Un astfel de mecanism s-ar putea baza, de exemplu, pe un cod unic, pe care persoana în cauză să îl scaneze atunci când primește rezultatul testului de depistare. Fiecare persoană care a intrat în contact cu o persoană infectată trebuie să fie contactată doar de către autoritățile din domeniul sănătății, după evaluarea riguroasă a datelor factuale disponibile și

fără a se recurge, pe cât posibil, la deducții. În plus, Comisia ar trebui să clarifice rolul „*listei de contacte a persoanei care deține dispozitivul*”, astfel cum se prevede în orientări.

Algoritmii utilizați în aplicațiile de urmărire a contactelor trebuie folosiți sub supravegherea strictă a personalului calificat pentru a se limita apariția oricăror rezultate fals pozitive sau fals negative și în niciun caz sarcina „*de a oferi consiliere cu privire la etapele următoare*” nu ar trebui să fie complet automatizată. Este recomandabil să se instituie un mecanism prin care apelantul să poată fi sunat înapoi, iar fiecărei persoane să i se comunice un număr de telefon sau un canal de contact la care să poată apela pentru a obține mai multe informații de la un agent uman. De asemenea, pentru a se evita stigmatizarea, „*consilierea*” menționată nu ar trebui să includă niciun element prin care ar putea fi identificată o altă persoană vizată, iar utilizarea aplicației sau a unei părți a acesteia (cum ar fi tablourile de bord, setările de configurare etc.) nu ar trebui să permită reidentificarea altor persoane, infectate sau nu cu COVID-19. CEPD recomandă insistent să nu se stocheze niciun fel de date de identificare directă în dispozitivul utilizatorilor și ca aceste date să fie, în orice caz, șterse cât mai curând posibil.

CEPD sprijină cu fermitate recomandarea ca, la încheierea crizei, astfel de sisteme de urgență să nu rămână în uz și, ca regulă generală, datele colectate să fie șterse sau anonimizate.

În cele din urmă, CEPD și membrii săi, însărcinați cu consilierea și asigurarea aplicării corecte a RGPD și a Directivei privind viața privată și comunicațiile electronice, ar trebui să fie pe deplin implicați în întregul proces de elaborare și de punere în aplicare a acestor măsuri. CEPD reamintește faptul că intenționează să publice orientări, în următoarele zile, privind geolocalizarea și alte instrumente de urmărire în contextul pandemiei de COVID-19.

În orice caz, CEPD își reafirmă disponibilitatea de pentru a oferi orientări suplimentare instituțiilor UE și tuturor părților interesate implicate în dezvoltarea și utilizarea aplicațiilor mobile pentru combaterea COVID-19.

Cu stimă,

Andrea Jelinek